

Børnehuset Carlsrø

PÆDAGOGISK LÆREPLAN, RØDOVRE KOMMUNE 2023-2024

Indholdsfortegnelse

1.	Indledning	2
2.	Pædagogisk Profil/beskrivelse af dagtilbud	3
3.	Det pædagogiske grundlag og det brede læringssyn	4
3.1.	Børnesyn	5
3.2.	Dannelse og børneperspektivet	5
3.3.	Leg	6
3.4.	Læring	7
3.5.	Børnefælleskaber	7
4.	Pædagogiske læringsmiljøer	8
	Rutiner:	8
	Fysisk børnemiljø:	8
	Psykisk børnemiljø:	10
	Æstetisk børnemiljø:	10
5.	Særlig fokuserede indsatser for dagtilbuddet i perioden 2022 til 2024	11
	Uderummet som pædagogisk Læringsrum:	11
	Fokus på den sproglige udvikling:	12
6.	Forældresamarbejdet	13
7.	Børn i udsatte positioner	14
8.	Overgange	15
	Overgang til børnehave:	15
	Overgang fra børnehave til skole:	15
9.	Lokalsamfundet	16
10.	Evalueringskultur (dokumentation)	16
11.	Litteraturliste	23

I. Indledning

I Rødovre arbejder vi med ”høj kvalitet” i dagtilbuddene. En styrket pædagogisk læreplan skal understøtte dagtilbuddets arbejde med hele tiden at sikre og udvikle høj kvalitet i kommunens dagtilbud.

For at sikre kvalitet i et dagtilbud ved vi, at en række parametre spiller ind. Vi stræber således efter en række kriterier.

Det gode dagtilbud kendetegnes bl.a. ved:

- Tæt forældresamarbejde med udgangspunkt i barnets udviklingsmuligheder.
- At gode læringsmiljøer er til stede hele dagen. Læringsmiljøer forstås som det der er i relationerne, indretningen, de pædagogiske aktiviteter og rutinesituationer.
- Det pædagogiske personale tager ansvar for fællesskabet og det enkelte barns trivsel, læring, udvikling og dannelse.
- Det pædagogiske personale sikrer børns deltagelsesmuligheder. Både når det er let, og når det er svært for barnet.
- Det pædagogiske personale sikrer fordybelse ved at organisere børnene i mindre grupper, men også med afsæt i hvad børnene viser de gerne vil.
- Faglig ledelse, der stiller krav til personale, forældre og børnene i sit nærvær, og som systematisk skaber rum for evaluering, til udvikling.
- At der arbejdes systematisk evaluerende med afsæt i gode processer for alle børn.
- At der arbejdes på brede læringsfællesskaber gennem hele dagen.
- At det pædagogiske personale tager afsæt i, at barnets læring og udvikling er afhængig af den ramme barnet tilbydes.
- At udvikling for barnet afhænger af den forventning barnet mødes med.

- At det pædagogiske personale hele tiden tager afsæt i den aktuelle børnegruppe, for at sikre børnenes perspektiv.

Vi tager afsæt i en lang række af parametre, når vi taler om læring i Rødovre kommune. Særligt kan her fremhæves, at vi med respekt søger at skabe sammenhæng mellem det strukturerede, det spontane, overgange i barnets liv, samt rutiner som oplagte læringsmuligheder.

2. Pædagogisk Profil/beskrivelse af dagtilbud

Børnehuset Carlsro er beliggende på Borgmester Gustav Jensens vej 7 og 11. Vi er placeret centralt i Rødovre, med mange grønne områder i nærmiljøet.

Børnehuset Carlsro er normeret til 100 enheder i alderen 3-6 år. Børnene er fordelt på fem stuer, i to huse på samme matrikel. Vores åbningstider er mandag-torsdag 6-17 og fredag 6-16. I Børnehuset Carlsro er vores mål, at alle børn skal udvikles og udfoldes, så de trives og lærer mest muligt uanset forudsætninger. Vi ønsker at skabe et omsorgsfuldt og trygt miljø, så børnene får alle deltagelsesmuligheder. Vi støtter børnene i at tænke og handle ud fra et demokratisk og ligeværdigt menneskesyn, hvor de mødes af voksne med en anerkendende og nærværende tilgang.

Vi ønsker at forstå børnene ud fra deres egne oplevelser og forståelse af sig selv

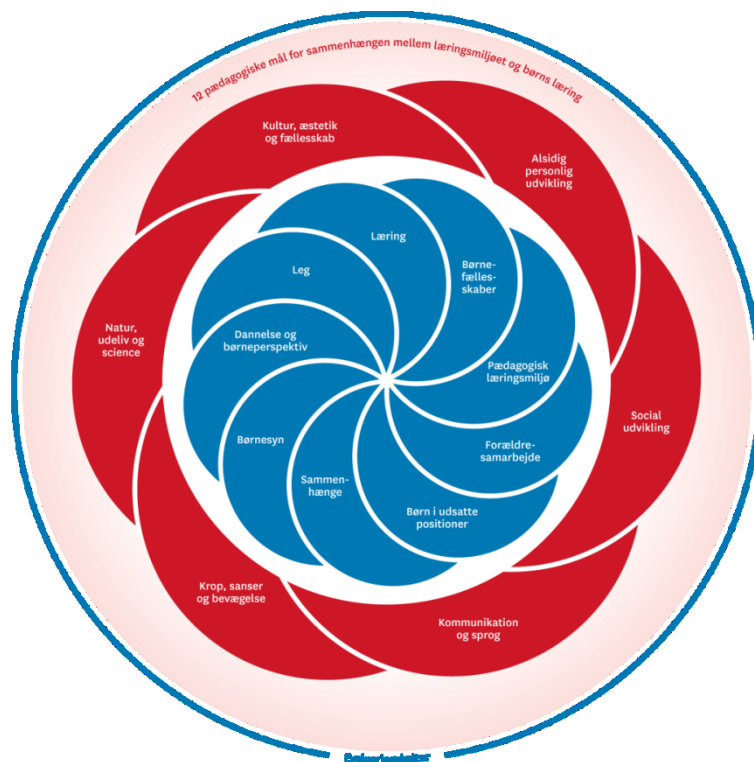
Vi arbejder ud fra et børnesyn, hvor trivslen og legen er i fokus. Vi bestræber os på, at arbejde legen ind i alt hvad vi foretager os, da børn lærer bedst igennem leg.

I vores pædagogiske praksis anvender vi redskaber som blandt andet LTU (læring, trivsel og udvikling). Værktøjet kan hjælpe pædagerne med udfordringen, ved at skabe læring, trivsel og udvikling hos børn. Særligt børn i udsatte positioner kan profitere af dette redskab. Vi bruger LTU – modellen, som pædagogisk arbejds metode i forhold til inklusionsprocesser. Det gør vi dels for at sikre fokus på børn i udsatte positioner og dels for at skærpe indsigt i egen pædagogisk praksis. Et andet pædagogisk arbejdsredskab, vi benytter, er FRI FOR MOBBERI. Princippet i Fri for Mobberi bygger på tolerance, respekt, omsorg og mod. Dette er en integreret del af hverdagen, og de grundlæggende temaer benyttes i konflikthåndtering og relations dannelse. I Børnehuset Carlsro er vi certificeret i "Hanen" fra Sprogklar. Vi sprogvurderer alle børn og arbejder intensivt og systematisk med sprogstimulering og inklusion gennem leg, oplevelser og sociale aktiviteter.

Rødovre kommunes lovpligtige sprogstimuleringstilbud for flersprogede har ligeledes til huse i Børnehuset Carlsro. Dette tilbud er et indslusningstilbud, hvor børnene intensivt sprogstimuleres indtil de kan visiteres til ordinært tilbud. Der er plads til 15 børn i dette tilbud. De har deres eget grupperum men vi arbejder ud

fra et inklusionsperspektiv, så de får mulighed for at danne relationer og venskaber med de øvrige børn i Carlsro.

3. Det pædagogiske grundlag og det brede læringssyn

3.1. Børnesyn

Det at være barn har en værdi i sig selv. Børn skal ikke alene forberedes på at blive voksne, men også støttes og værdsættes i de første år (forarbejder til dagtilbudslovens § 8, stk. 2).

Alle børn har ret til leg og medbestemmelse i daginstitutionen og vi tager udgangspunkt i, at det at være barn har en værdi i sig selv. I Børnehuset Carlsro har vi fokus på at drage omsorg for alle børn og samtidig udfordre og stimulere for at understøtte barnets trivsel, udvikling, læring og dannelse. Vi ser børn som kompetente og selvstændige individer men de har brug for tydelige voksne som udviser omsorg, tillid og nærvær. Vi mener, at børnenes bidrag er væsentlige og vigtige i det pædagogiske arbejde, både i planlagte aktiviteter, spontant opståede situationer, leg og rutinesituationer. Det er vores ansvar, at barnet føler sig set, hørt og forstået, og at barnet oplever, at det har en demokratisk stemme.

Vi har et stort fokus på børns medbestemmelse i hverdagen, både når det gælder ideer til aktiviteter og i forhold til deres egen behov – som hvornår de er sultne eller om de vil deltage i en aktivitet.

3.2. Dannelse og børneperspektivet

”Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse. Dannelse, ligestilling og demokrati skal medtænkes i det daglige pædagogiske arbejde, så børnene oplever at have indflydelse på udformning af dagligdagen og aktiviteterne uanset baggrund, køn, alder og kultur. Det pædagogiske personale i dagtilbuddet skal invitere barnet til at være aktivt deltagende, så barnet selv er med til at skabe sin læring og konkrete deltagelse i demokratisk sammenhæng, som personalet er ansvarlig for at skabe”. (Dagtilbudsloven §8, stk. 2)

I Børnehuset Carlsro fokuserer vi på dannelse og børneperspektiv. Vi lægger stor vægt på, at hvert barn er et kompetent, selvstændigt tænkende, følende og handlende menneske. Vi skal skabe muligheder for, at børn kan gøre egne erfaring, være medbestemmende og derved udvikle deres selvværd og selvtillid.

I Børnehuset Carlsro møder vi hvert barn som ligeværdigt og med en anerkendende tilgang. Vi bruger anerkendelsesbegreber i samtaler med hvert barn: lytning, spejling, bekræftelse, åbne, undrende og udviklende spørgsmål samt indlevelse.

Som en del af en samtale eller dialog mellem barn og voksne, finder vi det væsentligt at der tilstræbes en ligestilling, så barnet får rum og mulighed for at ytre sine meninger og følelser. Derudover finder vi det væsentligt, at alle voksne i Børnehuset Carlsro respekterer og lytter til barnets holdninger, meninger og følelser.

I Børnehuset Carlsro tilstræber vi, at børnene bliver inddraget og har medbestemmelse på hvordan hverdagen foregår. Vi mener, at det er vigtigt at børnene er med til at præge dagen og at de bliver hørt og set i processer og aktiviteter. Vi mener, at der er mere læring i processen end i resultatet.

Som en stor del af dannelsesbegrebet er også børnefællesskabet. Vi mener, at ALLE børn har ret til at være en del af et fællesskab, da det er altafgørende for barnets trivsel og læring. Alle mennesker udvikles i relationer. Vi lægger derfor stor vægt på relationsarbejdet barn/barn og barn/voksen imellem.

3.3. Leg

Legen har en værdi i sig selv og skal være gennemgående del af et dagtilbud. Legen er også grundlæggende for børns sociale og personlige læring og udvikling og legen fremmer blandt andet fantasi, virkelyst, sprog, nysgerrighed, sociale kompetencer, selvværd og identitet. Nogen gange skal legen støttes, guides og rammesættes for at alle kan være med og for at legen udvikler sig positivt for alle børn. (Dagtilbudsloven §8, stk. 2)

I Børnehuset Carlsro har vi fokus på børns leg i hverdagen, her mener vi børne- og

vokseninitierede leg. Børn leger for at lege og have det sjovt. Men der sker også læring gennem leg og samspil med andre. I legen udvikles fantasi, sprog, nysgerrighed, identitet, fællesskab og selvværd hos barnet.

Derfor forsøger vi at arbejde legen ind i alt, hvad vi foretager os. I Børnehuset Carlsro har vi et ansvar for at have opmærksomhed på, hvordan fællesskaberne udvikler sig i legen og om alle børn trives.

I Børnehuset Carlsro ser vi vokseninitierede aktiviteter som en væsentlig del af børns læring, dannelse og fællesskaber. Når vi sætter en vokseninitieret aktivitet i gang har vi pædagogiske overvejelser med aktiviteten – dens indhold og formål. Vi bruger forskellige dokumentationsmetoder såsom billeder, opslag på AULA og praksisfortællinger.

Igennem legen opnår børnene en forståelse af omverdenen og at have noget til fælles. Barnet lærer om sig selv og andre, samt lærer at tage/vise hensyn og acceptere hinanden.

Legen har værdi i sig selv for barnet, hvilket vi støtter op om samt giver plads til. I Børnehuset Carlsro har vi fokus på at følge barnets spor. Vi ser det enkelte barn samt børnegruppen og hvad de er optagede af. Vi mener, at når børn har indflydelse på deres dag og de aktiviteter, der foregår, vil det øge deres selvværd, kreativitet, trivsel, sprog og fantasi. Vi understøtter børnenes evne til at udforske og udfordre egen viden.

3.4. Læring

Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret. Det pædagogiske læringsmiljø handler om at fremme børns kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive udvikling og forståelse (forarbejdet til dagtilbudslovens § 8, stk. 2).

Børn lærer ved at udforske, undre sig, stille spørgsmål samt blive mødt af spørgsmål, udfordringer samt eksperimenterer og gøre opdagelser. Børns læring fremmes af at turde begå fejl, prøve sig frem og slippe fantasien løs.

Som personale i børnehuset Carlsro, er det vores ansvar at skabe rammerne samt give børnene tryghed til at turde udfolde sig og eksperimentere, så de har mod på og lyst til at lære og opleve mere.

I Carlsro ser vi læring igennem hele dagen. Både i børneinitieret lege, voksen planlagte aktiviteter og rutine situationer.

I rutine situationer, som f.eks. garderoben, sker der læring hver dag. Her lærer børnene, hvilket tøj de skal have på alt efter årstiden, de lærer at binde/lukke deres sko samt få skoene på de rigtige fødder. De store lærer at hjælpe de små, med at få tøj af og på. Børnene lærer at vente på tur, hvis de skal have hjælp af en voksen samt sætte ord på de forskellige beklædninger.

3.5. Børnefællesskaber

Al leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale fastsætter rammerne for. Relationer og venskaber er afgørende, hvor alle børn skal opleve at være en del af fællesskabet og blive respekteret og lyttet til. I dagtilbuddenes hverdag skal der være plads til, at det enkelte barn både kan vise initiativ og kan være aktivt del-

tagende, samtidig med at fællesskabet skaber rum til alle, nye relationer og mulighed for at prøve forskellige positioner mv. Det er det pædagogiske personales og ledelsens opgave at skabe en balance mellem individ og fællesskab i dagtilbuddet (forarbejder til dagtilbudslovens § 8, stk. 2).

I hverdagen skal der være plads til det enkelte barn både kan vise initiativ og være aktiv deltagende.

Det er vores ansvar og opgave at skabe balance mellem individ og fællesskab i dagsinstitutionen. Derudover giver vi mulighed for at børnene kan etablere venskaber på tværs af alder, køn og kultur. I praksis laver vi aktiviteter og grupper på tværs af stuerne og husene. Ud for børnenes interesse, lyst og ideer tager vi på ture på kryds og tværs af stuerne. Hver onsdag har vi storgrupper, for de kommende skolebørn, som er sammensat ud fra alle fem stuer. Resten af børnegruppen er ligeledes i blandede grupper. Dermed giver vi børnene mulighed for at skabe nye relationer og åbner op for, at prøve forskellige positioner.

4. Pædagogiske læringsmiljøer

Rutiner:

Vores rutiner i børnehaven er generelt baseret på tryghed og genkendelighed, i form af forudsigelighed for børnene. Vi spiser morgenmad på samme stue hver morgen (for de børn der kommer mellem seks og halv otte). Dette gør vi for at børnene føler sig trygge, selvom de ikke er på egne stuer.

De fleste stuer benytter sig af piktogrammer for at skabe genkendelighed over, hvad dagen skal bringe for børnene. Til samling bliver piktogrammerne gennemgået, og her har børnene mulighed for at stille spørgsmål samt være medbestemmende over, hvad de har lyst til at deltage i. Vi sætter derudover også stor fokus på selvhjulpenhed i børnehaven, som ved spising hvor børnene selv henter deres madpakker samt drikkedunke og rydder op efter sig selv. Her lærer børnene blandt andet også om madsortering, da alle stuer har et skraldesystem til det forskellige affald. Ligeledes arbejder vi med selvhjulpenhed i garderoben hvor børnene selv finder deres tøj frem, som de med tiden lærer selv at tage på.

Fysisk børnemiljø:

I børnehuset Carlsro mener vi, at det fysiske læringsrum er vigtigt i forhold til børnenes trivsel i institutionen. Vi tænker at indretningen af selve institutionen, er grundstenen til at skabe rum, i det store fællesskab, så børnene har mulighed for at fordybe sig alene, i mindre grupper, og i samvirke med de voksne på stuen.

På vores store legeplads er der rig mulighed for at udfolde sig grov motorisk, og bruge hele kroppen. Vi har gynger, ruchebaner, sandkasser, boldbur, klatrestativ, en bakke og lege huse. Der er malet en vejbane på asfalten som giver børnene mulighed for, at lege sig ind i en trafikeret fantasi verden, når mooncars og cykler er fremme.

Legepladsen bruges også til projekt arbejde med børnene. Børnene får ind imellem lov til at bruge værktøj - de saver, hamre og bygger.

Børnene har også mulighed for fordybelse, da vi har indrettet stuerne med rumdelere, der skaber små fordybelses kroge. Alle stuerne har indrettet en køkkenkrog, hvor der er mulighed for rolle og imitations lege.

På alle vores stuer er legetøjet let tilgængeligt og i børnehøjde. Legetøjet er nøje udvalgt så der repræsenteres flere forskellige lege muligheder. Alle stuer indbyder til rollelege, hvor vi har remedier som lægekuffert, værktøjskasse og køkkenting. Der er også biler, toge og togskiner, dukker med møbler samt konstruktionslegetøj som magneter, Lego klodser, træklodser mm.

På reolerne findes spil, papir, sakse og farver.

Nogle stuer har også indrette arbejds hjørner, hvor børnene kan trække sig fra det store fællesskab, mens de sidder og løser enkelte opgaver med svingende sværhedsgrad. Hertil har børnehaven indkøbt særlig aktivitets legetøj som styrker børnenes finmotoriske og kognitive udvikling.

Størstedelen af stuerne er udstyret med et fuldt funktionelt køkken ø, som vi ofte benytter os af, i form af at bage og lave mad med børnene.

For de børn der har et større behov for ro, midt i en hektisk hverdag, har mange stuer indført afspænding som del af dagens struktur og en enkelt stue har endda fysisk bygget og indrettet et sanserum med lys og bolde der virker stimulerende og tryghedsskabende for barnet. På stuerne finder vi også bogreoler lavt hængende på væggen, hvor bøgerne indbyder til at børnene sidder sammen og kigger på de farverige sider eller til højt læsning børn og voksne imellem.

Vi benytter os også af dialogisk læsning, som er en sprog stimulerende metode, som indbyder til dialog børn og voksen imellem. Dette understøtter den sproglige udvikling da der kan blive sat ord på konkrete ting.

Psykisk børnemiljø:

Det essentielle er, at vi voksne i børnehuset Carlsro skaber rammerne, men det er børnene der fylder dem ud. For vi må ikke underkende at vi voksne har nogle erfaringer og en viden som kan hjælpe vores børn videre, og heri ligger muligheden for at bringe dem til næste udviklingszone. Det omhandler også børnenes indbyrdes samspil, herunder gensidig respekt, tolerance og accept af forskelligheder

Endvidere arbejder vi ofte på tværs af stuerne, særligt når vi har tema uger, herunder også når de kommende skolebørn er i skolegruppe. Her blandes børn og voksne fra alle fem stuer, og det giver børnene bedre mulighed for at danne relationer med de børn de ellers ikke er på stue med dagligt.

Vi som personale besidder den viden, at det sunde psykiske børnemiljø findes i samspillet imellem voksne og børn, hvor individerne er ligeværdige, men dog ikke jævnbyrdige. Vi arbejder i en mangfoldig ramme hvor vi hjælper børnene til at erhverve selvsamme viden og forståelse for deres medmennesker. Vi mener at dette er vejen mod et rummeligt og inkluderende børnemiljø.

Æstetisk børnemiljø:

Vi ved fra os selv hvor rart det er at kunne opholde sig i et roligt og indbydende rum, og samtidig hvor ubehageligt det kan blive når vi opholder os i støj, rod og kaotiske forhold.

Derfor forsøger vi så vidt muligt at mindske den visuelle og auditoriske støj i børnehaven. Det gør vi ved at skabe rum i rummene, små legeøer og kroge, hvor børnene kan trække sig og fordybes i lege.

Vi har rum hvor der må larmes og andre hvor der er ro.

På de neutralt malede vægge, findes udvalgt pædagogisk materiale, så som bogstaver eller tal, verdenskort, eller informations tavler.

I køkkenkrogene pryder et sanseligt børnekøkken, med opvaskerbørster, viskestykker, legemad, gryder, vægte, borde og stole. Her indbyder rummet børnene til at lege, far, mor og børn, købmandsbutik, restaurant, hvor de blandt andet kan dække bord med dug og tallerkner. Imellem stuerne er lange lyse gange, som ofte bruges til leg og læring når børnene deles i mindre grupper, eller når børnene selv trækker sig herud til leg.

På toiletterne er der rent og pænt, holdt i neutrale farver, og med mulighed for udluftning.

Børnene har mulighed for at lukke døren eller lade den stå åben, alt efter behov.

5. Særlig fokuserede indsatser for dagtilbuddet i perioden 2021 til 2022

Vi har valgt to særlige indsatsområder i 2021 og 2022 - Uderummet som pædagogisk læringsmiljø og særlig fokus på sprog

Uderummet som pædagogisk Læringsrum:

Da Corona ramte i 2020 og vi på den baggrund skulle opholde os mest muligt udendørs gav det anledning til, at vi måtte nytænke, hvordan vi kunne udvikle uderummet, så det blev et inspirerende læringsmiljø.

Tidligere brugte vi (især i vinterhalvåret) mest legepladsen og uderummet i middagsstunden. Vi har nu fået en rigtig god mulighed for at revurdere denne praksis. Vi har derfor ønsket at have fokus på, hvordan vi bruger uderummet mest optimalt.

Vi har derfor valgt at arbejde tematisk og arbejder for eksempel med temaer som; "fra jord til bord", "kriblekrable" og de "fire elementer". Forud for dette har pædagogerne haft faglige overvejelser omkring, hvad børnene skal lære ud fra en legende tilgang. Det kan fx være, at vi ønsker at børnene skal lære, hvor grøntsagerne kommer fra og at de ikke bare kommer fra supermarkedet. Personalet har planlagt aktiviteten og snakker med børnene om, hvilke grøntsager de kender. Børnene er med i processen, hvor læggekartoflerne bliver lagt. De er med til at vande, fjerne ukrudt og passe de spirende kartofler. På den måde lærer børnene, at kartoffelen kommer fra jorden, at den skal plejes og til sidst spises.

Vi har krydderurter på legepladsen, som børnene har fået med hjemmefra. De kan lugtes til, røres ved og puttes på rugbrødsmadder. Vi får dermed også arbejdet med til at stimulere børnenes sanser.

Vi har planer om at få lavet insekthoteller rundt omkring på legepladsen, så børnene kan kigge på dem og lære at passe på selv de helt små dyr. Vi har købt bestemmelsesduge, som er et interaktivt redskab så børnene lærer og får kendskab til forskellige kryb og smådyr og selv kan være med til at identificere insekterne.

Vi arbejder med science, hvor vi lærer børnene om naturfænomener. Det kan være lyn og torden, hvor vi snakker om, at torden, opstår, når varm og kold luft mødes. For mange børn kan torden være forbundet med en vis utryghed og hvis de oplever trygge voksne, der kan give dem en forklaring, de kan forstå, så oplever vi ofte, at børnene i stedet udviser en nysgerrighed, som fører til andre gode spørgsmål og på den måde opstår der ny læring.

Om sommeren får børnene solcreme på. I stedet for bare at give dem det på så snakker vi med børnene om hvorfor vi skal have det på. Vi snakker med børnene på deres præmisser og forsøger at gøre det letforståeligt for børnene, at vi skal passe på os selv men ikke være bange for solen. Da børnene ikke forstår hvad et UV-indeks er vælger vi at visualisere det ved, at vi sammen med børnene laver solarmbånd, hvor der er en perle, der skifter farve, når det er tid til at få solcreme på. På den måde lærer børnene selv at være en medaktør og tage eget ansvar (naturligvis med hjælp fra de voksne ☐)

Fokus på den sproglige udvikling:

Vi har valgt at sætte skærpet fokus på børnenes sprogudvikling, da sproget har en kæmpe betydning for børnenes udvikling både på kort såvel som på lang sigt.

I Børnehuset Carlsro har vi et tæt og godt samarbejde med kommunens tale-høre konsulent. Vi har blandt andet haft et udvidet samarbejde omkring ”sprog og bevægelse”, hvor to pædagoger deltog i et forløb med ergoterapeut og tale-høre konsulent. Gennem forløbet tilegnede pædagogerne sig ny viden om, hvordan sproget gennem leg og bevægelse kan understøttes og at børnene lærer bedst gennem leg.

I Børnehuset Carlsro har vi en bred mangfoldig børnesammensætning, hvilket betyder, at vi har mange forskellige ”sprog” – nogen flerkulturelle andre hvis talte sprog suppleres af tegn til tale. Børnenes deltagelsesmuligheder bedres markant i takt med at den sproglige udvikling styrkes. Vi arbejder med forskellige redskaber til udvikling af sproget. Vi synger med børnene, da det at synge også stimulerer sproget. Vi er tydelige i vores kommunikation og hjælper børnene med at benævne ting og begreber og sørger for mange gentagelser.

Vi arbejder med dialogisk læsning, hvor børnene er aktive deltagere i historiefortællingen, og de tilegner sig begreber som forside, bagside, forfatter.

De voksne læser ikke bare højt men bruger historien som udgangspunkt for dialog. Vi arbejder med rim og remser så børnene lærer lyde og rytme, hvilket har en betydning for det senere skriftsprog.

Mange af stuerne bruger dagligt remser til frokost og inden de går i gang med maden siges følgende remse;

”Ormen den lange,

Snor sig som en slange

Over et gærde,

Tog sig en pære,

Delte den i to,

En to VÆRSGO”

Remsen understøttes af fagter, børnene er aktive deltagere og de genkender den, da den bruges dagligt. Igenem remsen lærer børnene forskellige lyde, de øver sig i at sige noget i en større forsamling, som er første skridt mod at turde sige noget alene i en forsamling.

I 2020/21 har vi haft to pædagoger afsted på uddannelse i tegnsprog. Tegnsproget leges ind i hverdagsrutinerne og vi oplever, at børnene selv er opsøgende på at lære nye ord og små sætninger. Baggrunden for dette er, at vi har et par børn med høreudfordringer. På denne måde arbejder vi inkluderende og børnene har bedre deltagelsesmuligheder.

Alle medarbejdere i Carlsro har fået en videreuddannelse i ”Hanen” fra Sprogklar og vi er certificeret sproginstitution.

Vi arbejder tværfagligt og inddrager altid forældrene ved bekymring for børnenes sprogudvikling. Vi er meget gerne behjælpelige i forhold til en vejledende funktion og kan også give forældrene gode ideer til understøttelse af sproget.

6. Forældresamarbejdet

I børnehuset Carlsro vægter vi vores forældresamarbejde højt, da det har stor betydning for barnets trivsel, udvikling og læring, at der samarbejdes på tværs af institutionen og hjemmet. Vi afholder årligt et forældremøde i børnehaven, og samtlige stuers personale præsenteres og generelle punkter drøftes.

I løbet af børnenes tid i børnehaven inviterer stuens pædagoger til en forældresamtale. Dette vil som ofte ske ved en startsamtale og ved behov, en samtale tæt på overgang til skole. Det er dog altid muligt at forældre selv beder om en samtale hvis de ønsker det.

I dagligdagen er personalet altid imødekomme over for dialog og modtager gerne information fra forældre om barnet, ved afleverings- eller afhentningssituationer, lige så vel som vi får videregivet informationer fra dagtilbuddet til hjemmet.

Vi tilbyder forældre at deltage i lokaliseringsmøder, for at arbejde tættere sammen om barnets udfordringer.

Herudover benytter vi Aula til at formidle informationer og nyhedsbreve på opslagstavlen. Aula er også stedet hvor personalet deler billeder eller dagens gang med forældrene fra det enkelte barns stue.

7. Børn i udsatte positioner

I Carlsro har vi et stort fokus på, at alle børn skal deltage i sociale fællesskaber, uanset hvilken position de befinder sig i. Alle børn skal opleve at høre til og føle at de kan bidrage værdifuldt og relevant til fælleslege, aktiviteter og samvær. Vores pædagogiske personale har særligt fokus på, at forskellighed er en ressource og især for børn i udsatte positioner, lægger vi vægt på at give dem mulighed for deltagelse og medindflydelse til fælles glæde og engagement.

Vores læringsforståelse for børn i udsatte positioner adskiller sig ikke fra vores almene læringsforståelse; børn lærer gennem leg, når de er i trivsel og i fællesskaber med andre børn. Derfor er der også vores mål, at fremme og tilgodese at alle børn indgår i flere forskellige fællesskaber og vi er opmærksomme på, at det stiller krav til os voksne, der omgås disse børn. Det kan være en fordel, at give et udsat barn plads og rum til at være i en mindre gruppesammenhæng, hvor den voksne i højere grad har mulighed for at arbejde målrettet med barnets specifikke udfordringer. Vi har i institutionen forskellige rum, som gør det muligt for os, at give det udsatte barn netop dette. Derved kan vi hjælpe barnet, der muligvis ikke indgår i et relevant fællesskab, hen imod nye deltagelsesmuligheder og nye relationer.

Vi er i løbende udvikling og evaluerer jævnligt vores praksis. Hvis f.eks. børnegruppen forandre sig, justerer og revurderer vi den indsats der er sat i gang, så den hele tiden er tilpasset det enkelte barn og børnegruppen.

Vi arbejder med praksisfortællinger på vores stuemøder, hvor vi evaluerer og laver handleplaner ud fra det enkelte barn, hvis der er behov. Endvidere har vi også redskaber vi kan benytte os af som, LTU, åben rådgivning, lokalisering og tværfagligt team, hvor vi kan få sparring fra tale/høre konsulent, psykolog, socialrådgiver, sundhedsplejerske, fysioterapeut og ergoterapeut. Her er forældre også velkomne til at deltage og få sparring til hjemmet.

8. Overgange

Overgang til børnehave:

Når et barn skal begynde i børnehaven, kan det være en stor omvæltning at komme fra en dagligdag med færre børn og ”mindre” rammer, til de større rammer, med nye udfordringer og færre voksne pr. barn. Denne forandring kan være overvældende både for børnene og deres forældre.

Derfor søger vi, at få denne overgang til at foregå på en skånsom og anerkendende måde. Vores praksis er, at invitere barnet og dets forældre på besøg inden barnet begynder i vores børnehave. På denne måde har familien mulighed for, på forhånd, at få et indtryk af hvad børnehavet byder og de har mødt det personale der skal varetage omsorgen for barnet. Når vi modtager nye børn, er det vores praksis, at anvende de oplysninger vi modtager fra barnets tidligere pasningstilbud, for at indlede en dialog omkring barnet. Desuden, har vi i institutionen, udarbejdet et spørgeskema, som vi i den indledende samtale med forældrene, udfylder i samarbejde. Begge dele ligger til grund for vores ønske om, at etablere et godt og trygt samarbejde med familien, og det byder muligheden for at afstemme gensidige forventninger. Vi værdsætter et tæt og tillidsfuldt forældresamarbejde, og anerkender at forældrene er barnets vigtigste relation.

Overgang fra børnehave til skole:

Børnehaven-tiden er en løbende proces hvor børnenes selvstændighed løbende styrkes. Vi forbereder dem på hvad der forventes af dem når SFO/skoletiden begynder, hvor de, i langt højere grad end tidligere, selvstændigt skal tage ansvar og handle. Alligevel kan det være svært at sige farvel til børnehaven og goddag til skolen.

For at tilgodese det enkelte barns behov for et trygt miljøskifte, prioriterer vi at besøge skolerne, når vi bliver inviteret.

Efter indskrivningen i november måned afholder vi ved behov forældresamtaler i børnehaven. Til disse samtaler tager vi udgangspunkt i ”overgangsskemaer” fra dagtilbud til skole, som omhandler barnets:

- Motoriske kompetencer
- Intellektuelle kompetencer
- Sproglige kompetencer
- Følelsesmæssige kompetencer

- Sociale kompetencer

Disse skemaer tager udgangspunkt i barnets nuværende kompetencer, og kortlægger hvor der eventuelt skal gøres en ekstra indsats inden skolestart, eller hvor skolen skal være særlig opmærksom barnets behov.

I enkelte tilfælde kan det være hensigtsmæssigt, at børnehavens pædagog/leder mødes med børnehaveklasselederen for at uddybe det beskrevet i overgangsskemaet. Disse samtaler finder kun sted, hvis forældrene har givet tilladelse til det.

I børnehaven arbejder vi hver onsdag, i perioden oktober til april i aldersopdelte grupper. Således har vi en gruppe for de kommende skolebørn, hvor vi arbejder med aktiviteter der er tilpasset aldersgruppen, for at forberede dem på, hvad der venter i skolen.

9. Lokalsamfundet

Vores placering i Rødovre ligger meget central i forhold til, at benytte os af lokalsamfundet. Vi benytter os af kulturhuset viften, til små film og har været inviteret til enkelte koncerter.

Noget vi i særdeleshed besøger ofte er vest volden, hvor vi aftaler besøg i bunkeren, med eller uden naturkonsulent. Andre besøgte udemiljøer er Espelunden og byggelegepladsen, hvor børnene kan undersøge og udforske naturen.

10. Evalueringskultur (dokumentation)

Evaluering og refleksion over vores pædagogiske hverdag er allerede en stor del af vores daglig praksis i Børnehuset Carlsro.

Løbende evaluering:

I dagligdagen reflekterer vi individuelt og mundtligt med hinanden over den daglige pædagogiske praksis og om børnenes trivsel, udvikling og læring, når der er behov og mulighed herfor. Vi er meget optaget af, at vores hverdag hele tiden skal udvikles, for at vi får skabt de bedst mulige rammer, rutiner og læringsmiljøer for børnene. Vi arbejder derfor med metoder som observationer, statistik og interview, for at kunne ændre eller

optimere læringsmiljøet, sætte fokus på de sociale relationer eller på anden vis skabe bedre trivsel og udvikling for børnene. I fællesskab sætter vi os nogle mål, hvor vi udarbejder en handleplan, som vi observerer, reflekterer over samt evaluerer. Ved at vi hele tiden reflekterer og evaluerer på vores egen praksis, gør det os klogere på hvordan vi tilpasser vores praksis til det enkelte barn samt den enkelte stue.

Evaluering af indsatsområder:

Hvert andet år nedsætter vi to indsatsområder, her bestemmer vi på forhånd, hvad det er, vi vil evaluere på, og hvilken metode, vi vil bruge. Det handler ofte om pædagogisk udviklingsarbejde, for hele tiden at blive dygtigere til det, vi gør.

Vi har derfor udviklet en mødekultur/kompetenceudvikling, for at skabe en systematik over vores evaluering.

- Stuemøde – hver 3. uge evalueres der på indsatsområder, der er relevante for den aktuelle børnegruppe.
- Personale møde – der evalueres årligt på de overordnede indsatsområder, der er bestemt ud fra dagtilbudets pædagogiske udviklingsretning og/samt anbefalinger fra pædagogisk tilsyn.
- LTU (Læring, trivsel og udvikling)

Implementering af LTU-modellens anvendelse. LTU modellen er et analyse og handleværktøj. Den anvendes for børn, børnegrupper og situationer, der er i lærings- og trivselsmæssige vanskeligheder. Hver 3. fredag har vi afsat to timer til, at en stue skal få lavet en LTU sammen med en af vores processtyrer. Derudover bliver LTU handleplanen samt tiltagene evalueret på et stuemøde ca. 4 uger efter.

- Hanen

Programmet er evidensbaseret og udviklet af The Hanen Centre, Canada. Alle ansatte er certificeret brugere af Hanen.

I forbindelse med det, har vi fokus på:

- At kommunikation og samspil er vigtigt for barnets udvikling
- At barnet lærer sig sprog og udvikler sin tænkning og sin sociale identitet ved at interagere med andre mennesker
- At man som forældre / nær fagperson er de vigtigste samtalepartnere for barnet, og at tale, sprog og kommunikation stimuleres bedst i naturlig interaktion i hverdags aktiviteter.

Her bruger vi Rambølls sprogvurdering, som data for det enkelte barns handleplan.

KAM

KAM er en forkortelse af modellens 3 fokusområder, som der arbejdes med i evalueringens før- og eftersituationer;

Kontekst (de forudsætninger, som indsatsen/aktiviteten 'lever' i)

Antagelser (antagelser om, hvad indsatsen/aktiviteten skal bidrage med, for at målene bliver opfyldt)

Mekanismer (aktørernes holdninger og forestillinger om indsatsen/aktiviteten)

Kontekst, Antagelser og Mekanismer er væsentlige elementer i Innovativ evaluering, og KAM-modellen er dermed en Innovativ evaluering i hverdagsformat.

Hvilke dele af vores pædagogiske læringsmiljø har vi særligt haft fokus på over de sidste 2 år?

I børnehuset Carlsro har vi valgt et arbejde med to fokusområder de seneste 2 år.

- Legepladsen som læringsrum
- Sproglig udvikling

Hvordan har vi organiseret vores evalueringskultur?

Vi har etablerede en systematik for evalueringskultur, der til dels gør det praksisnært og til dels er forankret i dagtilbuddets organisering. Fokusområderne/indsatsområderne kører i to spor.

Det ene spor er indsatsområder, som er relevant for den enkelte stue med afsæt i børnegruppens nærmeste udviklingszone. Det kan eksempelvis være overgangen fra frokosten til legepladsen eller gruppeopdelinger ved måltider.

Det andet spor er indsatsområder for hele institutionen der både kan tage afsæt i tilsynet og/eller relevans for pædagogisk udvikling for hele institutionen.

I de ugentlige stuemøder reflektere og del- og slutevaluere medarbejderne de indsatsområder, som de har opstillet værende relevante for den pågældende børnegruppe.

De overordnede indsatsområder evalueres til personalemøderne.

Derudover bidrager Faglige Fyrtårne som sparring for medarbejderne og institutionen har både nedsat en Sproggruppe og Pædagogisk råd der består af en pædagog fra hver stue, der løbende devaluere og fungere som tovholdere for indsatsområder.

I børnehuset bruger vi KAM metoden til at evaluere de stuenære indsatsområder og EVA's evalueringsskabelon til de overordnede indsatsområder for institutionen.

Hvordan har vi arbejdet med vores lokale skriftlige læreplan?

Generelt:

I Carlsro har vores Faglig Fyrtårn introduceret metoden vi skal anvende og medarbejderne har fået undervisning i metoden. Ligeledes har det været prioriteret, at metoden og tilgangen til evalueringen er så praksisnær som mulig og så tilgængelig som mulig.

Legeplads som læringsrum:

Vi satte nogle mål for, hvordan legepladsen kan blive et læringsrum. Derudover var det æstetiske også en del af processen.

Målene var; at etablere legezoner med diverse aktiviteter og zoneopdele legepladsen.

Sproglig udvikling:

Alle medarbejdere er blevet undervist og er blevet certificeret Hanen brugere. Hanen er en sproguddannelse og medarbejderne har fået 3 modulers undervisning. Derudover er alle medarbejdere blevet undervist i at udarbejde Rambølls sprogvurderinger og alle børn sprogvurderes når de er 3 og 5 år.

Hvad var formålet med den evaluering, vi gennemførte?

Formålet med indsatsområderne var, at øge vores pædagogiske opmærksomhed på hvert enkeltes barns nærmeste udviklingszone i begge indsatsområder.

Vi satte fokus på middagsstunden når alle børn var på legepladsen og af indsatser her, valgte vi at zoneopdele legepladsen og placere medarbejdere på de zoner. Samtidig etablerede vi aktivitetsborde/aktivitetskasser rundt omkring legepladsen.

Udfordringen her var, at vi ville sikre os, at legepladsstunden også var et lærings- og udviklingsrum for børnene.

I forhold til sproget, arbejder vi systematisk med, at udarbejde handleplaner der tager afsæt i sprogvurderingerne. Derudover en ugeplan, hvor aktiviteterne er angivet, ugens sang, ugens rim/remse og ugens 5 fokusord. Stuens indretning og systematiske planlægning tager afsæt i Hanens anbefalinger. Samt temakasser der gør sprogarbejdet mere praksisnært og tilgængeligt.

Udfordringen her var, at en stor andel af vores børn er i en flersprogede kontekst og vi derudover vil have fokus på den generelle børnegruppes ordforråd og sprogtilegnelse.

Hvilken pædagogisk dokumentation har vi indsamlet i arbejdet med den gennemførte evaluering?

I børnehuset Carlsro, bruger vi flere forskellige former for dokumentation. Vi dokumenterer både ud fra et voksen samt børneperspektiv.

Et af vores fokus områder har de sidste par år været sprog. Vi har arbejdet med literacy, højtlesning og indført dialogisk læsning. Vi arbejder med fokusord, rim og sange. Børnene bliver opdelt i mindre grupper, hvoraf vi arbejder med sprogstimulerende metoder.

Måden hvorpå vi kan dokumenterer, at vores indsats har den effekt, som personalet ønsker, er bl.a. via observationer. Personalet observerer børnenes brug af fokusord, om børnene synger og rimer samt om børnene spørger ind til nye ord/meninger, når vi læser bøger.

Derudover bruger vi Hjernen og Hjertets sprogvurderinger, til at se effekten af vores sprogarbejde. Vi vurderer altid børnene når de fylder 3 og 5 år. Hvis barnet har sprogvanskeligheder, vurderer vi dem igen som 4 årige, så vi hele tiden kan se, hvor vi skal sætte ind.

Vi kan se på vores sprogvurderinger, at vores indsats har haft en positiv effekt. Vi kan se at børnene i Carlsro er blevet bedre sprogligt, sammenlignet med tidligere år.

Ligeledes bruger vi sprogvurderinger som pejlemærke til, hvor vi skal sætte ind for den enkelte barn og for den generelle børnegruppe.

Vi har også et tæt samarbejde med forældrene vedrørende vores sprogindsats.

Forældrene kommer med tilbagemeldinger, om at de oplever at børnene bruger vores fokusord i hjemmet.

Vi bruger AULA til at kommunikerer med forældrene dagligt. Her kommer der ugeplan hver uge samt et dagligt skriv over, hvad børnene har lavet i løbet af dagen. Det er også dette forum, hvor vi har vores billed-dokumentation. Som udgangspunkt kommer der billeder på AULA hver dag.

I 2023 fik vi iværksat KAM-modellen i samarbejde med vores fagligt fyrtårn. KAM-modellen er et evalueringsværktøj, som personalet bruger, når de laver pædagogiske projekter eller hvis vi skal se på vores rutinesituationer. Fremover kommer vi til at bruge KAM-modellen, når vi skal dokumenterer, reflekterer, udfører og evaluerer.

Som en del af vores dokumentation, skal personalet også inddrage børneperspektivet. Vi har valgt at alle stuer skal starte med at bruge metoden interview af børnene. Dette er for at sikre, at personalet ser aktiviteten/projektet/rutinen fra børnenes øjne.

Hvad lærte vi om sammenhængen mellem vores pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse?

Vi kan se en udvikling i børnenes sprog, de tilegner sig flere ord og bruger det i hverdagen. Vi ser blandt andet, at konflikterne er blevet færre, da børnene bruger deres sprog fremfor andre uhensigtsmæssige metoder.

I vores indretning har vi sat tingene i børnehøjde og vi kan se, at det giver anledning til dialog blandt børnene. Samtidig, at børnene efterfølgende selv leger de lege vi rammesætter.

Vi oplever ligeledes større fordybelse i sproggrupperne og at børnene tilegner sig sproglige færdigheder hurtigere.

Vi bruger tolke til samtlige forældresamtaler og vi oplever at forældrene er mere inddraget både i barnets generelle børnehaveliv men også i opbakningen til sprogarbejdet.

Hvilke ændringer og/eller justeringer af praksis gav evalueringen anledning til?

Vi vil gerne optimere og gøre aktivitetskasserne mere tilgængelige ved fx at bruge skabet til at have dem et sted og hænge billeder udenpå med hvad der er indeni skabet – for at skabe mere visualisering for børnene.

Vi ønsker at få forældrene mere på banen i projekter, så vi får en rød tråd i samarbejdet om indsatsområderne.

Inddragelse af forældrebestyrelsen:

Hvordan har vi inddraget forældrebestyrelsen i evalueringen af den pædagogiske læreplan?

Forældrebestyrelsen bliver løbende orienteret om de igangværende indsats i børnehaven og der har det været på den overordnet plan. Forældrebestyrelsen høres i deres input til pædagogisk praksis og dette tages til efterretning når vi har drøftelser i TRIO og personalemøder.

Det fremadrettede arbejde:

Hvilke områder af vores pædagogiske læringsmiljø vil vi fremadrettet sætte mere fokus på?

Vi vil fortsætte vores arbejde med sprog og læringsrum på legepladsen.

Derudover vil vi genbesøge vores børnesyn, da det er et fokuspunkt som vi vender tilbage til og tager en drøftelse af årligt.

Vi har derudover valgt at have fokus på

- Børneperspektiv
- Børn i udsatte positioner

Hvordan vil vi justere organiseringen af vores evalueringskultur?

Vi vil, i vores årshjul, sætte to personalemøder af, til at evaluere vores indsatsområder.

Derudover har vi implementeret et tre uger rul i stuemøderne, hvor medarbejdere løbende evaluere på indsatsområder, der er relevante for den aktuelle børnegruppe.

Vi oplever at vores indsatser har givet anledning til mere afstemthed i vores pædagogiske retning og der arbejdes mere målrettet. Ligeledes, har den faglige og systematiske udvikling givet et større solidt pædagogfagligt afsæt for vores drøftelser og heraf beslutninger for pædagogisk retning.

II. Litteraturliste

Mortensen, Trine Holst og Næsby, Torben, Den styrkede pædagogiske læreplan - grundbog til dagtilbudspædagogik, Dafolo, 1. udgave, 7. opslag, 2019

Børne- og socialministeriet, Den styrkede pædagogiske læreplan – rammer og indhold, 2018

Lund-Andersen, Ida, Arne i Rødovre, Børne- og kulturforvaltningen, Rødovre kommune 2017.